

Näringsdepartementet

ILO:s konvention (nr 182) och rekommendation (nr 190) om förbud mot och omedelbara åtgärder för avskaffandet av de värsta formerna av barnarbete
3 bilagor

Genom remiss den 10 september 1999 (N1999/9265/ARM) har ILO-kommittén anmodats yttra sig över de instrument som Internationella arbetskonferensen antog vid sitt 87:e möte i juni 1999, nämligen en konvention (nr 182) och en rekommendation (nr 190) om förbud mot och omedelbara åtgärder för avskaffandet av de värsta formerna av barnarbete. ILO-kommittén har i sin tur remitterat ärendet till Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Sida, Svenska UNICEF-kommittén, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Statens skolverk, Ungdomsstyrelsen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Rädda barnen, Riksförbundet Barnens rätt i samhället och ECPAT Sverige. En sammanställning över remissyttrandena bifogas.

Bakgrund

ILO:s styrelse fattade i mars 1996 beslutet att föra upp ämnet barnarbete på Internationella arbetskonferensens dagordning i syfte att år 1998 hålla en första diskussion och år 1999 anta instrument i ämnet.

I den underlagsrapport som Internationella arbetsbyrån utarbetat inför förstaårsbehandlingen konstateras att barnarbete förekommer runt om i hela världen, men framför allt i Afrika, Asien och Latinamerika. Uppgifter som tagits fram av ILO:s analys- och statistikavdelning pekar på att det finns åtminstone 250 miljoner barnarbetare i åldern 5 - 14 år, varav hälften arbetar hela arbetsdagar. Av dessa barn kommer ca 70 procent i kontakt med farligt arbete. Omkring 61 procent av barnarbetarna, eller 153 miljoner, återfinns i Asien, 32 procent eller 80 miljoner i Afrika och 7 procent eller 17 miljoner i Latinamerika. Barnarbete förekommer även i många industriländer och Italien, Portugal, Storbritannien och USA nämns som exempel. Med oro konstateras att barnarbete förekommer alltmer i många östeuropeiska och asiatiska länder som nyligen övergått till marknadsekonomi.

I rapporten beskrivs hur barn utnyttjas i skuldslaveri, prostitution, framställning av pornografi, drogtillverkning och droghandel, gruvarbete, tegel- och glasbruk och djuphavsfiske. De flesta av de arbetande barnen återfinns dock i jordbruksarbete och i småföretag, vilka ofta är familjeföretag, i gatuförsäljning och i tjänst i

arbetsgivarens hushåll. Barn påverkas mer än vuxna av usla och skadliga arbetsförhållanden. Som ett exempel kan nämnas att 90 procent av de arbetande barnen på landsbygden i u-länder är sysselsatta i jordbruksverksamhet och att fler av dem dör till följd av förgiftning än av traditionella barnsjukdomar. Användningen av barnarbetskraft är ett hot mot dessa barns fysiska och psykiska hälsa. Missbruket av barnarbetskraft kränker också barnens människovärde och rättigheter.

ILO antog redan 1919 en konvention (nr 5) om barnarbete (minimiålder för industriellt arbete) och har därefter antagit ett tiotal konventioner som rör sysselsättning av barn eller unga personer. Den hittills senaste konventionen (nr 138) om minimiålder antogs år 1973 men ratificerades av Sverige först 1990 (prop. 1989/90:60). Ratificeringen möjliggjordes genom vissa ändringar i arbetsmiljölagen och i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om minderåriga. Konventionen nr 138 reviderar/ersätter flera av de tidigare konventionerna. Den hade i januari 2000 ratificerats av 83 av ILO:s 175 medlemsstater, varav ett trettiotal de tre senaste åren. Konventionen nr 138 har av många länder befunnits alltför komplicerad och svår att tillämpa i detalj.

Väl så viktig i ILO:s övervakning av länder där barn utnyttjas i slavarbete eller livegenskap är konventionerna (nr 29 och 105) om tvångsarbete med 151 resp. 145 ratifikationer. ILO:s expertkommitté som granskar medlemsstaternas tillämpning av ratificerade konventioner har vid ett flertal tillfällen påtalat att barnarbetets karaktär ofta är sådan att det kan anses som tvångsarbete.

ILO:s arbete på fältet för att bekämpa barnarbete sker i dag främst inom ramen för det s.k. IPEC-projektet (the International Programme for the Elimination of Child Labour). Projektet inleddes i början av 1990-talet med bidrag från framför allt Tyskland, som fortfarande är den stora bidragsgivaren. Sedan dess har ytterligare 22 bidragsgivare tillkommit, bland dem sedan 1999 även Sverige (15 miljoner kr). Projektet är nu verksamt i 39 länder, med vilka ILO/IPEC slutit formella avtal. Genom avtalen har länderna förbundit sig att iverksätta ett nationellt handlingsprogram för avskaffande av barnarbete. Projektet bedrivs bl.a. i samarbete med arbetsmarknadens parter och lokala frivilligorganisationer (NGO). Ytterligare ett trettiotal länder har begärt bistånd från ILO genom IPEC

ILO har ett nära samarbete med UNICEF, FN:s barnfond, i ett flertal av länderna. I oktober 1996 tecknade ILO och UNICEF ett avtal (letter of intent) om samarbete.

Efter avslutad utskottsbehandling antog Internationella arbetskonferensen år 1999 en konvention (nr 182) och en rekommendation (nr 190) om förbud mot och omedelbara åtgärder för avskaffandet av de värsta formerna av barnarbete. Konventionen antogs med röstsiffrorna 415 för, ingen emot och ingen nedlagd. Rekommendationen antogs med 382 röster för, ingen emot och ingen nedlagd. Samtliga närvarande ombud, såväl regerings-, arbetsgivar- som arbetstagarrepresentanter, röstade således enhälligt för de två instrumenten.

Konventionens och rekommendationens huvudsakliga innehåll

Konventionen hänvisar inledningsvis bl.a. till ILO:s konventioner (nr 138) om minimålder, vilken den nya konventionen nr 182 kompletterar, och (nr 29) om tvångsarbete, till FN:s konvention om barnets rättigheter och till ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, antagen 1998.

Konventionens *operativa del* omfattar åtta artiklar. Varje ratificerande medlemsstat åläggs att vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att säkerställa ett förbud mot och avskaffandet av de värsta formerna av barnarbete (art. 1). Med ”barn” avses alla personer under 18 år (art. 2).

I artikel 3 definieras vad som avses med ”de värsta formerna av barnarbete”. Begreppet täcker alla former av slaveri och liknande förhållanden (art. 3 a). Som exempel nämns bl.a. försäljning av barn, skuldslaveri och tvångsarbete samt tvångsrekrytering av barn till väpnade konflikter. Begreppet omfattar användning, förmedling eller erbjudande av barn till prostitution, pornografisk framställning och pornografiska framträdanden (art. 3 b). Begreppet omfattar likaså användning, förmedling eller erbjudande av barn till olagliga handlingar som drogtillverkning och narkotikahandel (art. 3 c). Till de värsta formerna av barnarbete hör även arbete som genom sin karaktär eller på grund av de omständigheter under vilka det utförs kan vara skadligt för barns hälsa, säkerhet eller moral (art. 3 d).

Artikel 4 ålägger medlemsstaterna att genom nationell lagstiftning eller myndighetsföreskrifter fastställa de arbeten, som avses i art. 3 d, samt att kartlägga deras förekomst. Förteckningen över skadliga arbeten skall regelbundet ses över och vid behov revideras. Fastställandet av sådant skadligt arbete som avses i art. 3 d har sålunda överlämnats till nationell beslutanderätt, dock så att en medlemsstat är skyldig att samråda med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt beakta relevanta internationella normer. Särskilt skall punkterna 3 och 4 i rekommendationen nr 190 beaktas. Myndigheterna åläggs att även i övrigt samarbeta med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna i olika skeden av utarbetande och översyn av förteckningen över skadliga arbeten.

Enligt artikel 5 skall varje medlemsstat inrätta eller ange lämpliga mekanismer för övervakningen av genomförandet av konventionens bestämmelser.

Artikel 6 ålägger medlemsstaterna att utforma och genomföra handlingsprogram för att med prioritet avskaffa de värsta formerna av barnarbete. De berörda myndigheterna förutsätts härvid samråda med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och även beakta andra berörda grupper mening.

Artikel 7 ålägger medlemsstaterna att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa ett effektivt genomförande av de bestämmelser som ger verkan åt konventionen, inkl. införa och tillämpa straffpåföljder eller, om så är lämpligt, andra påföljder (art. 7.1).

De skall vidta åtgärder för att (art. 7.2)

- a) förhindra att barn används i de värsta formerna av barnarbete,
- b) tillhandahålla direkt hjälp för att avlägsna barn från de värsta formerna av barnarbete samt för deras rehabilitering och sociala integration,
- c) garantera tillgång till gratis grundutbildning och, då det är möjligt och ändamålsenligt, yrkesutbildning för alla barn som avlägsnas från de värsta formerna av barnarbete,
- d) identifiera och uppsöka särskilt utsatta barn, och
- e) beakta flickors särskilda problem.

Varje medlemsstat skall utse en behörig myndighet med ansvar för genomförandet av konventionens bestämmelser (art. 7.3).

Enligt artikel 8 skall medlemsstaterna bistå varandra i genomförandet av konventionens bestämmelser genom internationellt samarbete och bistånd, inkl. stöd till den sociala och ekonomiska utvecklingen, program för fattigdomsbekämpning och allmän utbildning.

Slutbestämmelserna är de gängse förekommande i ILO-konventioner.

Konventionen träder sålunda i kraft tolv månader efter det att två medlemsstater har ratificerat den, och därefter för varje annan medlemsstat 12 månader efter dess ratifikation. (Konventionen hade den 1 mars 2000 ratificerats av sju stater och träder i kraft den 19 november 2000).

Rekommendationen innehåller närmare anvisningar för utformningen och genomförandet av de handlingsprogram som avses i artikel 6. Bl.a. anges att även de utsatta barnen, deras familjer och andra berörda grupper engagerade för konventionens syften bör höras (punkt 2).

I konventionen (art. 4) hänvisas särskilt till rekommendationen punkterna 3 och 4. Vid fastställandet och kartläggningen av sådant skadligt arbete som avses i konventionens artikel 3 d bör en medlemsstat bl.a. beakta

- a) arbete som utsätter barn för risk för fysiska, psykologiska eller sexuella övergrepp,
- b) arbete under jord, under vatten, på farlig höjd eller i trånga utrymmen,
- c) arbete som utförs med farliga maskiner, utrustning eller redskap eller som innebär hantering eller transport av tungt gods,
- d) arbete som utsätter barn för farliga ämnen, agenser, processer, temperaturer, ljudnivåer eller vibrationer som kan vara skadliga för deras hälsa,
- e) arbete under särskilt svåra förhållanden såsom arbete under lång tid, nattarbete eller arbete där barn på ett oskäligt sätt stängs in i arbetsgivarens lokaler.

I punkten 5 påtalas behovet av statistik och av att hålla den aktuell. Enligt punkt 12 bör medlemsstaterna tillse att de värsta formerna av barnarbete, som nämns i punkten, utgör brott enligt allmän lag. Punkten 15 anger en rad möjliga åtgärder för att eliminera de värsta formerna av barnarbete. I punkt 15 d nämns väckande av åtal mot de av medlemsstatens medborgare, som har brutit mot de nationella

bestämmelserna om förbud mot de värsta formerna av barnarbete, även när brottet begåtts i ett annat land.

Punkterna 11 och 16 rör olika former av internationellt samarbete: punkten 11 internationellt polissamarbete och punkten 16 internationellt biståndssamarbete.

Konventionens förhållande till vissa internationella instrument

Europeiska unionens råd antog 1994 *direktivet 94/33/EG* om skydd av minderåriga i arbetslivet. Syftet med direktivet är att skydda barn och ungdomar i arbetslivet genom åtgärder som främjar deras säkerhet och hälsa. Direktivet uppställer både vissa åldersgränser för arbetet och särskilda krav på arbetets karaktär. Arbetet får inte ha en skadlig inverkan på ungdomars säkerhet, hälsa eller deras fysiska, mentala, moraliska och sociala utveckling eller äventyra deras utbildning eller tillgodogörande av undervisningen. Som en anpassning till bl.a. EG-direktivet skedde 1996 en omarbetning av Arbetarskyddsstyrelsens minderårigföreskrifter (AFS 1996:1). Bestämmelserna i konventionen och i direktivet står inte i strid med varandra.

Det mest heltäckande dokumentet som reglerar användningen av minderåriga för arbete är *ILO:s konvention (nr 138) om minimiålder* för tillträde till arbete med tillhörande rekommendation, nr 146. Konventionens mål är att stegvis avskaffa barnarbete. Konventionen nr 138 räknas bland ILO:s centrala rättighetskonventioner (fundamental ILO Conventions) vilka åberopats av FN:s sociala toppmöte i Köpenhamn 1995 och till vilka hänvisas i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, antagen av Internationella arbetskonferensen 1998. Som nämnts ovan ratificerade Sverige konventionen 1990 och en utförlig redogörelse för dess innehåll och bestämmelsernas motsvarighet i svensk lagstiftning finns bl.a. i prop. 1989/90:60. Konventionen (nr 182) om förbud mot och avskaffande av de värsta formerna av barnarbete stöder de mål om avskaffande av barnarbete som uppställs i konventionen nr 138.

FN:s konvention om barnets rättigheter som antogs 1989 och trädde i kraft 1990 har i dag ratificerats av 191 stater i världen. Den är därmed det instrument om mänskliga rättigheter som vunnit störst anslutning någonsin. 96 procent av världens barn lever i länder som ratificerat konventionen och som därmed åtagit sig att respektera de rättigheter som den föreskriver. Sverige ratificerade konventionen 1990 (prop. 1989/90:107).

ILO-kommittén vill i detta sammanhang särskilt erinra om artiklarna om barnets rätt till utbildning (art. 28), barnets rätt till skydd mot ekonomiskt utnyttjande och mot att utföra arbete som kan vara riskfyllt eller hindra barnets utbildning eller äventyra barnets hälsa eller fysiska, psykiska, andliga, moraliska eller sociala utveckling (art. 32.1), konventionsstaternas skyldighet att fastställa en minimiålder för tillträde till arbete, bestämmelser om lämplig reglering av arbetstid och arbetsvillkor samt tillräckliga påföljder för att säkerställa ett effektivt genomförande (art. 32.2) samt barnets rätt till skydd mot alla former av sexuellt utnyttjande och

sexuella övergrepp (art. 34). Den allmänna åldersgränsen är 18 år också i FN:s barnkonvention. I fråga om vapentjänst är åldersgränsen dock 15 år.

Två arbetsgrupper under FN:s kommission för mänskliga rättigheter har utarbetat förslag till två tilläggsprotokoll till konventionen. Det ena rör en höjning av minimiåldern för rekrytering till och deltagande i väpnade konflikter. Det andra rör handel med barn, barnpornografi och barnprostitution. De båda tilläggsprotokollen antogs formellt av MR-kommissionen i Genève den 26 april 2000 och av Ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC) i New York den 10 maj för att därefter snarast underställas FN:s generalförsamling.

Konventionens förhållande till svensk lagstiftning

Artikel 1 i konventionen nr 182 ålägger varje medlemsstat som ratificerar konventionen att vidta åtgärder för ett skyndsamt förbud mot och avskaffande av de värsta formerna av barnarbete, varmed avses sådant arbete som definieras i artikel 3. Med barn avses enligt artikel 2 personer under 18 år.

Förbudet i artikel 3 a kan anses ha sin motsvarighet i följande svenska lagregler.

Bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter finns i regeringsformen (RF). I 2 kap. 8 § stadgas att ”varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövande”. Av förarbetena till regeringsformen framgår att denna bestämmelse skall anses entydigt förbjuda förhållanden som liknar slaveri eller tvångsarbete, även om den inte uttryckligen formulerats som ett sådant förbud.

1864 års strafflag innehöll ett kategoriskt förbud mot slavarbete, bestämmelser som kvarstod till den nuvarande brottsbalken (BrB) trädde i kraft 1965. 4 kap. BrB innehåller bestämmelser om straffpåföljder för den som ”bemäktigar sig och för bort eller spärrar in ett barn eller någon annan med uppsåt att skada honom eller henne till liv eller hälsa eller att tvinga honom eller henne till tjänst eller att utöva utpressning” (1 §) och för den som ”genom olaga tvång eller vilseledande, föranleder att någon kommer i krigs- eller arbetstjänst eller annat sådant tvångstillstånd eller förmår någon att bege sig till eller stanna kvar på utrikes ort, där han eller hon kan befaras bli utsatt för förföljelse eller utnyttjad för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt råka i nödläge” (3 §).

Lagen om totalförsvarsplikt (1994:1809) trädde i kraft den 1 juli 1995, varvid bl.a. den tidigare värnpliktslagen (1941:967) upphörde att gälla. Enligt 1 kap. 2 § gäller totalförsvarsplikt för varje svensk medborgare från början av det kalenderår när han eller hon fyller sexton år till slutet av det kalenderår när han eller hon fyller sjuttio år. Totalförsvarsplikten gäller också under motsvarande tid för var och en som utan att vara svensk medborgare är bosatt i Sverige. Enligt 3 § 2 är en totalförsvarspliktig skyldig att tjänstgöra inom totalförsvaret i den omfattning som hans eller hennes kroppskrafter och hälsotillstånd tillåter. Sådan tjänstgöring fullgörs som värnplikt, civilplikt eller allmän tjänsteplikt (4 §). Skyldigheten att fullgöra värnplikt omfattar endast män som är svenska medborgare och gäller från början av det kalenderår när den totalförsvarspliktige fyller nitton år till slutet av det kalenderår när han fyller

fyrtiosju år (5 §). Arbete, som inom ramen för den allmänna tjänsteplikten anvisas den som är totalförsvarspliktig, får inte utan att den som tjänstgör samtycker till det vara förenat med bruk av vapen mot annan (6 kap.2 §).

Straffbestämmelser som täcker handlingar som avses i konventionens artikel 3 b finns i 6 kap. 7-10 §§ brottsbalken. Oavsett om tvång förekommit eller inte, gäller enligt 6 kap. 7 § förbud mot att sexuellt beröra barn under 15 år eller förmå barnet att företa eller medverka i någon handling av sexuell innebörd. Enligt 6 kap. 7 § andra stycket är det straffbart att genom tvång, förledande eller annan otillbörlig påverkan förmå någon som har fyllt 15 men inte 18 år att företa eller medverka i handling med sexuell innebörd om handlingen är ett led i framställning av pornografisk bild eller utgör en posering i annat fall än när det är fråga om framställning av en bild. Helt frivillig medverkan faller därmed utanför bestämmelsens tillämpningsområde. Rikspolisstyrelsen har påpekat att detta kan anses strida mot konventionen, vars syfte är att förhindra, förbjuda och avskaffa bl.a. allt utnyttjande och utbudande av personer under 18 år för prostitution, framställning av pornografi och medverkan i pornografiska framträdanden. ILO-kommittén noterar att Sexualbrottskommittén, som f.n. utför en översyn av sexualbrottslagstiftningen, enligt sina direktiv bl.a. har att utreda om det absoluta förbudet att använda barn under 15 år vid sexuell posering och framställning av pornografiska bilder bör omfatta även ungdomar mellan 15 och 18 år. Enligt 6 kap. 10 § är det straffbart att genom att utlova eller ge ersättning skaffa eller söka skaffa sig tillfälligt sexuellt umgänge med någon som är under 18 år.

Narkotikastrafflagen (1968:64) torde täcka handlingar som avses i konventionens artikel 3 c och som har anknytning till illegal framställning och försäljning av narkotika.

Bestämmelser motsvarande konventionens artikel 3 d finns framför allt i arbetsmiljölagen (1977:1160) 5 kap. Minderåriga och i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om minderåriga (AFS 1996:1), vilka innehåller särskilda regler till skydd för den som inte fyllt 18 år. AFS 1996:1 innehåller i två bilagor *dels* en förteckning över vissa riskfyllda arbetsuppgifter som är förbjudna med vissa undantag, *dels* en förteckning över vissa arbetsuppgifter som är helt förbjudna. För en detaljerad beskrivning av bestämmelserna vill ILO-kommittén hänvisa till Arbetarskyddsstyrelsens remissvar, som bifogas remissammanställningen, och till en promemoria, upprättad inom Arbetarskyddsstyrelsen, om Barn och arbete i arbetsmiljölagstiftningen.

Arbetsmiljölagen är inte tillämplig på fartygsarbete. För arbete som utförs ombord på fartyg gäller sjömanslagen (1973:282), fartygssäkerhetslagen (1988:49) och lagen (1998:958) om vilotid för sjömän. Särskilda bestämmelser om minimiålder finns i sjömanslagen 45 §, fartygssäkerhetslagen 6 kap. 10 a § och 7 kap 3 § samt i 5 § lagen om vilotid för sjömän.

ILO-kommittén vill även erinra om att enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken (FB) får den som är under 18 år inte själv ingå avtal. Undantagsvis får det dock förekomma med stöd av lag. I 6 kap. 12 § stadgas att barn får ingå avtal om anställning eller annat arbete, men endast om vårdnadshavaren samtycker till avtalet. Barnet får själv säga upp avtalet och, om barnet fyllt 16 år, utan nytt samtycke avtala om annat arbete av

liknande art. Barnet eller vårdnadshavaren får säga upp avtalet med omedelbar verkan, om det behövs med hänsyn till barnets hälsa, utveckling eller skolgång. Har vårdnadshavaren sagt upp avtalet av detta skäl får barnet inte därefter träffa ett nytt avtal utan vårdnadshavarens samtycke.

Remissinstanserna

En sammanställning av remissyttrandena fogas som nämnts till yttrandet. I stort sett samtliga remissinstanser som berör frågan om Sverige bör ratificera konventionen tillstyrker en svensk ratifikation eller kan inom sitt ansvarsområde inte finna något hinder för en sådan.

Rikspolisstyrelsen pekar emellertid på att brottsbalkens bestämmelser om medverkan i handling med sexuell innebörd inte överensstämmer med konventionens bestämmelser (art. 3 b) och att ratifikationshinder möjligen föreligger.

Sammanfattning

Den nya ILO-konventionen (nr 182) om de värsta formerna av barnarbete kompletterar konventionen (nr 138) om minimiålder för tillträde till arbete. Konventionen tar en utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter och kan uppfattas som en precisering av dess artikel 32.1 - på samma sätt som konventionen nr 138 är en precisering av bestämmelserna i FN-konventionens artikel 32.2. FN:s barnkonvention har fått en egen komplettering genom ovan nämnda tilläggsprotokoll. ILO-kommittén finner det viktigt att dessa instrument ses i ett sammanhang. När konventionen nr 182 trätt i kraft den 19 november detta år kommer den att räknas till och följas upp som en av ILO:s centrala rättighetskonventioner (fundamental ILO Conventions) som åberopas i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

ILO-kommittén finner det angeläget att Sverige snarast ratificerar konventionen.

Kommittén vill dock fästa uppmärksamhet vid Rikspolisstyrelsens påpekande i anslutning till konventionens artikel 3 b och föreslå att konventionen nr 182 och rekommendationen nr 190 överlämnas till Sexualbrottskommittén. En ratifikation av konventionen synes förutsätta en ändring i 6 kap. 7 § brottsbalken. En annan fråga som Sexualbrottskommittén har att utreda - och som har anknytning till rekommendationens punkt 15 d - är om det nuvarande kravet på dubbel straffbarhet för sexualbrott mot barn utomlands bör tas bort.

ILO-kommittén anser inte att den ändring i 6 kap. 7 § brottsbalken, som synes nödvändig för att Sverige skall uppfylla konventionens krav, skall föranleda att en ratifikation skjuts upp. Kommittén finner att en lagändring bör kunna genomföras innan konventionen träder i kraft för Sveriges del, dvs. tolv månader efter det att den ratificerats.

Såvitt angår de i artikel 5 föreskrivna mekanismerna finner kommittén att sådana finns i Arbetarskyddsstyrelsen, Sjöfartsverket m.fl. myndigheter samt i domstolsväsendet. Även ILO-kommittén kan anses vara en sådan mekanism.

Barnombudsmannen (BO) skall enligt lagen (1993:335) om Barnombudsman bevaka frågor som angår barns och ungdomars rättigheter och intressen. Ombudsmannen skall särskilt uppmärksamma att lagar och andra författningar stämmer överens med Sveriges åtaganden enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Enligt kommitténs uppfattning kan BO bli en sådan myndighet som förutses i konventionens artikel 7.3.

I konventionens artikel 8 åläggs medlemsstaterna att biträda varandra i genomförandet av konventionen genom intensifierat internationellt samarbete och tekniskt bistånd. I rekommendationen, punkterna 11 och 16, preciseras att sådant samarbete bör gälla såväl juridiskt samarbete som informationsutbyte och stöd för social och ekonomisk utveckling, program för fattigdomsbekämpning och allmän utbildning. Som remissvaren visar har Sverige aktiviteter av båda slagen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande, ledamöterna Dirke, Delang, Wallstén, Nordström, Edström, Nyberg och Zettervall-Thapper samt ersättaren Ekenger. Närvarande har varit ersättarna Sandler, Olsson och Österberg och, adjungerade, Bengt Lidal, S, och Kerstin Rosenqvist Hedler, ASS, samt undertecknad sekreterare.

För ILO-kommittén

AE

Anna Ekström

Kw

Kerstin Wiklund